

**ÖĞRENCİLERİN OKUL ÖĞRENME BAŞARILARINI ETKİLEYEN
BAZI TEMEL DEĞİŞKENLER**
Some Basing Variables Influencing The Students' School Learning Successes

Ali Osman ENGİN

*Yrd. Doç. Dr. Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim
Bilimleri Bölümü- Kars
a.osmanengin@mynet.com*

Şenay ÖZEN

*Arş.Gör. Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri
Bölümü-Kars*

Vedat BAYOĞLU

*Eğitimci – Halk Eğitim Merkezi Müdür Yrd. Pasinler İlçe Milli
Eğitim Müdürlüğü-Pasinler/Erzurum*

Özet

Bu araştırma betimsel bir çalışma olup, daha önceden çeşitli araştırmalarda kullanılan ve tarafımızdan biraz daha amacımıza uygun olarak geliştirilen bir anket vasıtasıyla veriler toplanmıştır. Çalışmamızda, ilköğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilerimizin hazır bulunuşluk ve önkoşul öğrenmeleri adına öğrenme başarılarını olumsuz olarak etkileyen bazı değişkenler üzerinde durduk. Esasında bu tür eğitim araştırmalarının önemi, öğrenme başarısını olumsuz olarak etkileyen temel değişkenleri ortaya çıkarmaları şeklinde vurgulanabilir.

Araştırmamızın birinci bölümünde, konumuzla ilgili teorik boyut üzerinde durulmuş ve daha sonraki bölümlerde ise, belirlenen araştırma problemi ve alt problemlere dayalı olarak hazırlanıp uygulanan anket maddelerinin cevaplarından oluşan tablo değerleri yüzdelik oranlar şeklinde değerlendirilerek problem sorularımıza cevaplar aranmıştır.

Araştırmamızın son bölümünde de elde edilen verilere dayalı olarak uygun önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Giriş Davranışları, Öğrenme Başarısı, Başarıyı Etkileyen Olumsuz Değişkenler.*

Abstract

This study is a searching through model one and the data have been collected with the help of a questionnaire used for some other similar researches before and developed for our sstudy's main aim by us. In our study we have also tried to find out the factors about the primary scool students' pre learning entering behaviours and pre conditional learning experiences affecting their learning success negatively. Mainly the success of some educational researches such as ours, may be the activities of trying to find out the factors affecting the students' learning success negatively.

In the firs chapter of our study, it has been tried to study on the theoretical dimension and in the second chapter we have tried to find out the answers of the study's researching problem question and its sub problem questions

by evaluating the tables' data as being prepared such as percentage rates with the help of the questionnaire questions answered by the students.

In the last chapter of our study, it has been tried to suggest some useful suggestions focusing on the handed data.

Key Words: *Entering and Starting Behaviours, Learnin Success, The Variables Which Affect Learning Success.*

1. GİRİŞ

İnsanoğlu doğumundan ölümüne kadar hangi ortamda bulunursa bulunsun, dinamik bir süreç olarak öğrenmeye devam ettiğinden bahsedilebilir. Kendisini meydana getiren birden fazla boyutların birbirlerini sistematik bir şekilde etkileyerek sonuçta, bütün bu parçaların nicelik veya nitelik olarak toplamının çok üzerinde bir değer arz eden insan bütününe oluşturma çabası içerisinde olan insanoğlu, dünyaya fizyolojik temelden başlayarak daha üst düzeyde olan diğer ihtiyaçlarla ayak basmaktadır. Dünyaya geldiği andan itibaren de bu ihtiyaçlarını doğayla ve kendi sosyal çevresiyle etkileşimi ve iletişimi kapsamında giderme mücadelesi içerisine girer. İnsanoğlu kendisine doğumundan sonra altın bir tepsi içerisinde verilmeyen ihtiyaçlarını giderme bilgilerini araştırarak eşya, olay ve olguların derinliklerinden bulup çıkarmak zorundadır. İşte insanoğlunun öğrenme serüveni böyle başlamaktadır.

(Wilson, 1996), bir öğrenme ortamında kendi durumuna has olarak oluşan ve geçmişte yer alan olay ve olgular bu ortamda bulunanların geleceğe dönük beklentilerinde veya ihtiyaçlarını giderme bilgilerini bulma çabalarında yönlendirici bir rol üstlenirler (Lorsbach & Jinks, 1999). Bu açıdan bakıldığı zaman var olan ortamlarda gerçekleşen yaşantı ve deneyimlerin tasarlanan yeni ortamlar üzerine etkileri araştırılmaya değer olduğu anlaşılacaktır. Mcrobbie & Thomas (2001), sınıf ortamları ile ilgili olarak yapılan eğitim araştırmalarının öğrenme koşullarının yeniden tasarlanmasından ziyade, geleneksel öğrenme ortamlarını karakterize etmeye dönük olduğunu vurgulamışlardır. Bu ve benzeri çalışmalar mevcut durumu ortaya koyarken, öğretmenin ve konunun merkezi değer arz ettiği ve öğrenenin pasif kaldığı geleneksel yapıdan uzaklaşılarak, öğrenme ortamlarındaki öğrenmeyi engelleyen her türlü olumsuz değişkenin yapılacak eğitim araştırmalarıyla belirlenip, eğitim ve öğretim programlarının da bu çerçevede geliştirilmesi zamanının geldiğine de vurgu yapmışlardır.

Zengin öğrenme ortamı, daha fazla yapısal araç ve yaşantının yer aldığı ve öğrenenlerin kendi yöntemleriyle çevreyi daha etkili bir şekilde kontrol ettikleri ortamlardır (Perkins, 1996). Bu yapılanmaya uymayan sınıf ortamları daha geleneksel öğrenme ortamlarıdır (Terry,2001; Keser &

Akdeniz,2001). Bu tür uygulamalarda programlara sıkı sıkıya bağlılık esastır ve öğretmen sunulması gereken bilgi ve becerileri daha önceden belirlenen standart bir yaklaşımla anlatmaktadır (Smerdan & Burkam, 1999). Böyle bir öğrenme ortamındaki öğrenciler sadece kendilerine sunulan bilgileri alan boş kutular olarak görülmektedir (Bonder, 1990; Kaptan & Korkmaz, 2000; Feng, 1996).

Özellikle ilköğretim düzeyinde öğrenenler için okul öğrenme başarısını olumsuz olarak etkileyen faktörler ortadan kaldırılarak öğrenme ortamından uzaklaştırılmadığı zaman, diğer etkinlik ve öğrenme yaşantıları ne kadar zengin olursa olsun, hedeflenen ürün ile elde edilecek olan ürün arasında önemli ve ihmal edilemez bir fark oluşacaktır.

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ:

Öğrenmeyi etkileyen değişkenler oldukça karmaşık ve çeşitlidir. Bu değişkenlerin her birini diğerlerinden ayıt etmek oldukça zor bir iştir. Bu alanda uzman olan eğitim bilimciler birçok deney yapmışlar ve bu faktörlerin öğrenme üzerine etkilerin araştırmışlardır. Araştırmamızda “güdü” başta olmak üzere bu değişkenlerin önemli olanları üzerinde duracağız. Bilindiği gibi güdülerin kaynağı, bireylerin gereksinimleridir. “Gereksinme” bedende herhangi bir nesnenin azalmasına veya yokluğuna dayanır. Gereksinme, kendini giderilmesi gereken fizyolojik bir “güç” ya da “gerilim” biçiminde ortaya koyduğu zaman “dürtü” (drive) oluşur. Örneğin aç ve susuz kalmak, bireyin bir “gereksinmesi”dir. Açlık ve susuzluğun organizmada yarattığı “fizyolojik gerilim” durumu bir tür “dürtü”dür.

Dürtünün canlı organizmada belli bir davranışa yönelmesine “güdü” (motive) denilir. Kısacası, dürtü daha çok fizyolojik ve güdü ise, daha çok psikolojik kavramlardır. Güdülerin gerçeklerle etkileşimi ve teması sonunda “davranış” (behaviour) ortaya çıkar. Böylece “öğrenme” gerçekleşmiş olur. Bu süreç; “gereksinme (dürtü, güdü) – davranış – öğrenme” sıralaması şeklinde oluşur. Öğrenme bireyin kendi yaşantıları, deneyim ve tecrübeleri yoluyla oluşan “kalıcı davranış geliştirme süreci” olarak ifade edilebilir. Burada bireyi davranışa sevk eden temel değişkenler, aynı zamanda, öğrenmenin de etkin faktörlerinden biri olabilir. Esasında davranışın nedeni, değişik tür ve etkiye sahip olan güdülerdir. “Güdülenme” durumunda olan birey, dıştan bir uyarıcıya dayalı veya içten gelen bir “itki”, “dürtü” nün tesiriyle harekete geçmeye çalışır. Bu yüzden özellikle içsel güdünün öğrenme de önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır. “Dürtüler” , “itkiler”, güdülerin bedensel veya fizyolojik temelini oluşturur. Güdüler ise, hem fizyolojik ve hem de toplumsal boyutlara sahiptir.

Öğrencilerin öğrenmeye hazır durumda olup olmadıkları anlamına gelen, psikolojik, sosyal ve çevresel faktörler açısından aile ortamının

sağlamakta olduğu psikolojik ve sosyal desteğin merkezi bir değer arz ettiğini ifade edebiliriz. Araştırmamızda sahip olduğumuz sınırlılıklar kapsamında; aile, psikolojik faktörler, fiziksel ortam ve öğrencinin fizyolojik durumu gibi faktörlerin öğrenme üzerindeki etkileri üzerinde durulmuştur.

2. ÖĞRENME BAŞARISINI ETKİLEYEN TEMEL FAKTÖRLER:

2.1. Aile: Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren onun bakımından ve eğitiminden sorumlu ilk kurum ailesidir. Ailenin kültürü, sosyo-ekonomik durumu, anne-babanın eğitim durumu, çocuğa karşı davranış ve tutumları, aile üyelerinin çocuklarına verdiği değer, çocuk eğitiminde sahip olduğu bilgiler ve çocuklarıyla ilgilenme düzeyleri çocuklarının okuldaki başarılarını büyük ölçüde etkilemektedir. Dolayısıyla anne ve baba bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde çocuğun sosyal, duygusal, dil ve zihinsel gelişimleri üzerinde önemli rol oynamaktadır.

Ailenin sosyo-ekonomik-kültürel yapısının çocuğun hayattaki başarısını önemli ölçüde belirlediğini yapılan araştırmalar göstermiştir. Girard'ın yaptığı araştırmadan hareket eden Lobrot, araştırma bulgularını; "hayatta en başarılı olanlar ordu erkanı, profesör ve hakim çocuklarıdır. Bu başarılarının asıl sebebi zengin olmaları değil, sosyal açıdan kendisine saygı gösterilmesidir" (akt: Şemin, s.75) şeklinde yorumlamıştır (Akbaba, 2004, s.10)

Başaran'a göre anne-babanın olumsuz baskıları çocuğu gereksiz gerilimlere düşürerek onun kaygılı bir kişilik geliştirmesine neden olur (Başaran, 1991, s.180). Anne ve babanın cezalandıracağı düşüncesiyle çocuk yalan söyleme gibi kötü alışkanlıklar edinmekle birlikte derslere karşı da ön yargı kazanmaktadırlar. Bu da gösteriyor ki anne ve babaların çocuğa karşı baskıcı ve cezalandırıcı davranış ve tutumları onların kişilik gelişimleriyle birlikte okul başarılarını da önemli ölçüde etkilemektedir.

Aile çevresi öğrencilerin okulda öğrendiklerini pekiştirmesinde güdüleyici olabilirler. Anne ve babaların okuldaki öğrenmeleri desteklemeleri ve çocukların başarılı olma duygusunu yaşamalarına fırsat vermeleri okuldaki öğrenme başarılarını olumlu yönde etkilemektedir.

Ailenin eğitim sürecine aktif katılımının sağlanması da öğrencinin başarısını etkileyen etmenlerden biridir. Temel'e göre (2001); Anne-babaların eğitime katılımı; okul ve ev arasındaki devamlılığı sağlayacak, öğretmenin okulda yaptıkları evde de yapılarak pekişecektir. Bu şekilde aile, öğretmenin beklentilerinden ve hedeflerinden, öğretmen de ailenin beklenti ve isteklerinden haberdar olacaktır (Temel, 2001). Okul-aile işbirliği sağlandığında okuldaki öğrenmelerin kalıcılığı ve buna bağlı olarak öğrenme

başarısı artmaktadır.

2.2. Psikolojik Faktörler

2.2.1. *Olgunlaşma*: Olgunlaşma, vücut organlarının kendilerinden beklenen fonksiyonu yerine getirebilecek düzeye gelmesi için, öğrenme yaşantılarından bağımsız olarak, kalıtımın etkisiyle geçirdiği biyolojik bir değişimdir. Olgunlaşma fiziksel gelişime büyük ölçüde etki eder. Birçok psiko-motor davranışın yapılması olgunlaşmaya bağlıdır (Senemoğlu,2005, s.3).

Bacanlı'ya göre olgunlaşma yaş ve zeka açısından ele alınabilir. İyi bir öğrenmenin olabilmesi için, organizmanın o davranışı öğrenebilecek yaşa gelmiş olması gerekir. Ancak bazı kişiler yaş olarak olgunlaşmış olsalar bile öğrenemeyebilirler, çünkü zihinsel açıdan yeterli olgunluğa ulaşmamış olabilirler. Zihinsel açıdan olgunluk genel olarak zeka kavramı ile ele alınır (Bacanlı, 2005, s.151). Dolayısıyla yaş ve zeka açısından belirli bir olgunluğa ulaşmamış bireylerden olgunluk düzeylerinin üzerinde davranışlar beklemek olumsuzlukla sonuçlanabilir.

2.2.2. *Hazırbulunuşluk*: Olgunlaşma, bireye yaşla birlikte artan yeterlikler sağladığı gibi, öğrenme fırsatları verildiği takdirde bireyin yeni ve daha karmaşık davranışları kazanması için gerekli olan hazırbulunuşluğu da beraberinde getirir. Ancak hazırbulunuşluk, bireyin sadece olgunlaşma düzeyini değil, aynı zamanda, bireyin önceki öğrenmelerini, tutumlarını, güdülenmişlik düzeylerini, yeteneklerini, genel sağlık durumunu da kapsar (Senemoğlu, 2005, s.4).

İyi bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrencinin gerekli olgunluğa ulaşması tek başına yeterli değildir. Örneğin, yazı yazmayı öğrenen öğrencilerin küçük kaslarının gerekli olgunluğa ulaşmasının yanında yazı yazmayla ilgili ön öğrenmelere sahip olması ve yazı yazmaya istekli olması öğrenme başarılarını olumlu yönde etkilemektedir.

2.2.3. *Kaygı Düzeyi ve Korku*: Kaygının öğrenme üzerindeki etkisini Bacanlı (2005) şu şekilde açıklamaktadır: Çok düşük ve çok yüksek kaygı düzeyleri öğrenmeyi zorlaştırırken, orta düzeyde bir kaygı duymak öğrenmeyi kolaylaştırır ve teşvik eder (Bacanlı, 2005, s.150). Aşırı kaygı öğrencilerin heyecan ve paniklemesine neden olurken düşük kaygı durumu da tembelliğe ve isteksizliğe neden olarak öğrenmeyi olumsuz etkilemektedir.

Öğrencilerin okuldaki öğrenme başarılarını etkileyen bir başka değişken öğretmene, yöneticilere, derse, sınavlara ve konuşmaya yönelik korkularıdır. Başaran'a göre (1991), genel olarak öğrenciler öğretmenlerden korkarlar. Bu korkuda ailenin payı büyüktür. Küçük yaşlarda polis, doktor gibi öğretilenden de korkma çocuğa aşılanır. Ancak asıl kötü ve kökleşen

öğretmen korkusunu öğretmenlerin kendileri yaratır. Bu korku öğrenciyi derinden etkiler ve öğrenmesini engeller. Öğrenciler kendilerini sürekli kötü sözlerle eleştiren, alay eden, sınıf içinde kötü duruma düşüren, sürekli şiddet kullanan, cezayı alışkanlık haline getiren, bağırarak öğretmenlerden çok korkarlar. Bu da öğrencilerin olumsuz davranışlar göstermelerine neden olarak öğrenmelerini olumsuz etkiler.

Eğitim öğretim etkinliklerinin ayrılmaz bir parçası olan değerlendirme sürecinde yer alan sınavlar da bazı durumlarda öğrencilerin öğrenme başarılarını etkilemektedir. Başaran'a göre (1991), öğrenci kendine olan güveni yitirmemek, başkalarının gözünde düşmemek, benliğini korumak için sınavlarda başarısız olmamanın gerektiğini bilmekte ve sınavları birer kaygı kaynağı olarak görmektedir. Bu yüzden, her insan gibi öğrenci de sınavmaktan çekinmektedir. Sınav korkusunun yaşandığı bir sınıfta öğrencinin derse güdülenmesini sağlamak güçleşir, notların düşük olmasına bağlı olarak öğrencilerde moral bozukluğu, kaygı, korku duyguları oluşur ve eğitim ortamı gittikçe olumsuz bir havaya girer (Başaran, 1991, s.192).

Öğrenciler geçmişteki yaşantılarında konuşmalarından dolayı kötü durumlarla karşılaşmış olabilirler. Bu durumun tekrarlanmaması, arkadaşlarının gözündeki değerinin düşmemesi için konuşmaktan çekinir. Özellikle sınıfta soğuk bir ilişki varsa, arkadaşlarıyla sürekli alay eden, onları küçümseyen kimseler varsa bu sınıftaki öğrenci konuşmaktan sürekli kaçır. Böyle bir sınıfta okuyan öğrenciler için sözlü yoklama korkunç bir sınavdır. Bu nedenle sınavların her zaman yazılı olmasını isterler (Başaran, 1991).

2.2.4. Dikkat: Dikkat, bilincin belli bir nokta üzerinde toplanması olarak tanımlanabilir. Psiko-fizyolojik enerjinin öğrenilecek konu üzerinde toplanması o konunun dahi iyi öğrenilmesini sağlar. Dikkat, öğrenmenin gerçekleşmesinde ön şartlardan biridir (Ersanlı ve Uzman, 2007, s.246).

Sınıf içinde öğrenci birçok farklı uyarıcı tarafından uyarılmaktadır. Duyusal kayda gelen uyarıcılardan ancak dikkat edilenlerinin kısa süreli belleğe geçirildiği göz önünde bulundurulduğunda dikkatin öğrenme üzerindeki etkisi daha çok önem kazanmaktadır.

Öğrenme ortamında öğrencilerin dikkatini, ilgileri, ihtiyaçları, kişilik özellikleri, sınıfın fiziksel ve psikolojik ortamı gibi birçok değişken etkilemektedir. Öğretmenlerin öğrencileri güdüleyerek dikkatlerini öğrenme malzemesine çekmesi öğrencilerin öğrenme başarılarını arttıracaktır.

2.3. Fiziksel Ortam: Etkili bir eğitim-öğretim gerçekleştirmek için aile, psikolojik faktörler, öğrencinin fizyolojik özellikleri ile birlikte öğrenmenin gerçekleştiği ortamı da göz önünde bulundurmak gerekir.

Sınıftaki öğrenci sayısı, öğrencilerin oturma düzeni, ısı, ışık, gürültü, temizlik, renk gibi fiziksel değişkenler okuldaki öğrenmeleri olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir.

Küçük Ahmet' e göre sınıftaki öğrenci sayısı düştükçe öğrenci başarısı artar (Küçük Ahmet, 2003, s.123). Kalabalık olmayan sınıflarda öğretmenin her öğrenciyi daha iyi tanması ve bireysel olarak ilgilenmesi öğretmen-öğrenci iletişimini güçlendirmekte ve öğrenmeleri olumlu yönde etkilemektedir.

Öğrencilerin sınıftaki oturma düzenleri de öğrenmelerini etkileyen bir başka fiziksel değişkendir. Oturma planı oluşturulurken öğrencilerin fizyolojik özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Aksi takdirde fizyolojik özelliklerindeki olumsuzluklar öğrenmelerini zorlaştıracağı gibi sınıfta istenmeyen davranışların da ortaya çıkmasına neden olacaktır.

İnsanlar, normal hava sıcaklığı 17-23C olarak kabul edilen değerler arasında güvenli olarak çalışabilmekte ve üretebilmektedir. Bu değerlerin dışında öğrencilerin öğrenim gördükleri ortamlar normal sıcaklığa sahip olmalıdır. Yapılan araştırmalara göre yüksek derecedeki sıcaklıkların , zihinsel ve bedensel etkinlikleri olumsuz etkilediği belirlenmiştir (Şişman ve Turan, 2004, s.17). Dolayısıyla etkili bir sınıf ortamı oluşturulurken ısı değişkeninin öğrenme üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulmalıdır.

Öğrenmeyi etkileyen fiziksel değişkenlerden bir diğeri sınıfın ışıklandırmasıdır. Sınıfın az ışık alması öğrencilerin tahtadaki yazıları okumasını güçleştirdiği gibi dikkatlerini de dağıtmaktadır. Fazla ışıklandırma ise tahtadaki yazıların parlamasına neden olarak gözü yorduğu için öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir.

Öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim sorunları da öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Bu iletişim bozukluklarının bir nedeni de gürültüdür. Gürültü, öğretmen ve öğrencilerin dikkatlerini dağıtarak zihinlerinin çabuk yorulmasına ve öğrenmeyi güçleştiren birçok istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olur.

İyi bir sınıf atmosferi oluşturmak için; öğrencilerin zamanının büyük bölümünü sınıfta geçirdiği ve sınıftaki fiziksel değişkenlerin öğrencilerin öğrenme başarıları üzerinde önemli etkilere sahip olduğu göz önünde bulundurulmalı ve bu değişkenler en doğru şekilde düzenlenmelidir.

2.4. Öğrencinin Fizyolojik Durumu: Göz, kulak, deri, burun gibi duyu organları beden dışarıya açılan birer pencereleridir. Canlı, dışardan bilgiyi bu organlar aracılığı ile alır. Gerçek yani sağlam ve doğru olan bilgilerimizin kaynağı, duyu organlarımızdır. Çünkü bilginin temeli olan algılar duyumların zihnimizde birleşmesi ve bir anlam kazanması ile oluşur. Bir kimsenin duyu organları ne kadar normal çalışırsa o kimse o kadar

sağlam bilgi sahibi olabilir. Duyu organları, aynı nedenlerden dolayı zekanın gelişmesine de etki yapmaktadır (Senemoğlu, 2005, s:15-60).

Bireyin sağlıklı bir fizyolojik yapıya sahip olmasının öğrenmede olumlu rolü vardır. Özellikle görme ve işitme gibi duyu organlarındaki bozukluklar öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Gelişimin bir bütün olduğu düşünüldüğünde bu bozukluklar öğrenmeyi güçleştireceği gibi bazı kişilik problemlerine de neden olmaktadır.

Duyu organlarının hepsi öğrenme üzerine aynı derecede etkili değildir. Bunların içinde en fazla etkili olan “göz” dür. Göz aracılığı ile alınan uyarılar diğerlerine göre daha kuvvetlidir. Bunların zihinde saklanması ve gerektiğinde anımsanması daha kolaydır. Bundan sonra, “kulak” gelir. Zihnimize oluşan kavramların büyük kısmı, bu iki organ tarafından kazanılmıştır (Binbaşoğlu, 1996, s: 10-50).

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma ilköğretim düzeyinde gerçekleştirilen eğitim ve öğretim etkinliklerinde öğrenme başarısını olumsuz olarak etkileyen bazı değişkenlerin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Öğrencilerin öğrenme düzeylerinin yükseltilmesinin ve hedeflenen davranış değişikliklerinin başarılı bir şekilde gerçekleştirmek için, başarıyı olumsuz olarak etkileyen değişkenlerin tespit edilerek gerekli tedbirlerin alınması büyük bir önem arz etmektedir. Bu olumsuz değişkenler ortadan kaldırılmadan hedeflenen öğrenme başarısını tam öğrenme adına yakalamanın mümkün olamayacağı açıktır. Çünkü bu faktörler, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini, ön koşul öğrenmelerini, motivasyonlarını ve öğrenme güdülerini doğrudan etkilemektedirler.

4. VARSAYIMLAR VE SINIRLILIKLAR

Araştırmamız, örneklem grubumuzdaki öğrencilerin kendilerine yöneltilen anket maddelerine kendi özgür iradeleriyle ve objektif olarak yanıt verdiklerini varsaymaktadır. Seçilen örneklem grubunun evrenin tümünü temsil yeteneğine sahip olduğu ve diğer ilköğretim okullarında da hemen hemen benzer olumsuzlukların olabileceği varsayılmaktadır.

Araştırmamız, tesadüfi olarak belirlediğimiz ilköğretim okulu ve buradan seçilen örneklem grubuyla sınırlıdır.

5. YÖNTEM

Araştırmamız ankete dayalı öğrenci görüş ve kanaatlerinin belirlenerek değerlendirilmesi ve bu değerlendirmelerden hareketle seçilen örneklem tarafından temsil edildiğine inanılan evren hakkında yorumda

bulunulması şeklinde betimsel bir çalışma olarak ifade edilebilir.

6. ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Araştırma problemimiz: *“Öğrencilerin okul öğrenme başarılarını etkileyen bazı temel değişkenler”* şeklinde belirlenmiştir. Bu araştırma problemimizin alt problemleri de anket maddelerimizin her bir sorusuyla belirlemeye çalıştığımız olumsuz değişkenler olarak ifade edilebilir.

Özellikle sonuç ve öneriler kısmında araştırma problemimiz ve alt problem sorularımızla ilgili olarak, tablo verilerimizdeki öğrenci tercihleri şeklinde gerçekleşen cevaplar üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

7. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmamızın evreni; 2006-2007 öğretim yılında Kars ili merkezdeki ilköğretim okullarının beşinci sınıflarında öğrenim gören öğrencilerdir. Tesadüfi olarak seçilen örneklem grubu ise; Kars ili merkezde bulunan, Atatürk İlköğretim Okulu 5/E sınıfında öğrenim gören 46 öğrenciden oluşmaktadır.

İlköğretim kademesinin aynı sınıflarında öğrenim gören öğrenciler aynı öğretim programlarını gördükleri için ve aynı gelişim dönemlerine sahip olduklarından seçtiğimiz örneklem grubun evreni temsil yeterliliğinin olduğu söylenebilir. Ancak araştırmamıza dayalı olarak elde edeceğimiz sonuçlara göre öğrenme başarısını olumsuz etkileyen değişkenler üzerinde duracağız.

8. VERİLERİN TOPLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmamız, daha önce yapılan araştırmalarda kullanılan anketlerden yararlanılarak ve uzman görüşlerine başvurarak hazırlanan bir anketin, ilköğretim düzeyinde seçilen örneklem grubuna uygulanması sonucu elde edilen verilere dayalı olarak yapılan değerlendirmeler kapsamında gerçekleştirilmiştir. Anketimiz 26 maddeden oluşmakta ve her bir maddeyle ilgili üç seçenek verilmiş olup, bu seçeneklerle ilişkili olarak yapılan öğrenci tercihleri yüzdelik oranlar şeklinde değerlendirilmiştir. Bu seçenekler “Ara sıra”, “Her zaman” ve “Hiçbir zaman” şeklinde derecelendirilmiştir.

Anketimiz çeşitli değerlendirme bölümlerinden oluşmaktadır ve bu bölümler; öğretmen kaynaklı sorunlar, aile kaynaklı sorunlar ve okul yönetimi ile ilgili sorunlar şeklinde gruplandırılmıştır. Anketimizin belirlenen maddelerinin ifade edilen problem kaynaklarının belirlenmesi için sahip olması gereken özellikleri açısından kapsam geçerliliği olduğu anlaşılmaktadır. Daha önceki uygulamalarda da bu konularda ölçüm ve

hesaplamalarının yapıldığı anlaşılmıştır.

Tablo-1, Öğrencilerin cinsiyetlerine ilişkin bulgular

	f	%
Kız	22	52,2
Erkek	24	47,8
Toplam	46	100,0

Araştırmamıza katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımlarına bakıldığı zaman; kız öğrencilerin oranlarının %52.2 ve erkeklerin ise %47.8 olduğu anlaşılabacaktır. Burada dağılım oranlarının birbirlerine denk olduğu gözlenmektedir.

Tablo-2 (Soru 1)

Annem ya da babam veli toplantılarına katılır.	f	%
Ara sıra	8	17,4
Hiçbir zaman	0	0
Her zaman	38	82,6
Toplam	46	100,0

Anket maddelerinin ayrı ayrı değerlendirildiği çalışmamızda, birinci soruda ailelerin aile okul işbirliği konusunda duyarlılıkları test edilmektedir. Bu manada anne ve babaların okulların önemle üzerinde durmaları gereken veli toplantılarına katılıp katılmadıkları ile ilgili olup, anket maddeleri için verilen seçeneklerden “ara sıra” seçeneği %17.4 oranında, “hiçbir zaman” seçeneği, hiç tercih edilmemiş, “her zaman” seçeneği ise %82.6 düzeyinde tercih edilmiştir. Burada çocuklar anne ve babalarının veli toplantılarına katıldıkları noktasında fikir beyan etmişlerdir. Gözükürde her ne kadar bir sorun olmadığı anlaşılıyor ise de, ülkemiz eğitim sisteminin temel sorunlarından birisinin okul aile işbirliği noktasında olduğu gerçeğine dayalı olarak, bir psikolojik tatminin olduğu söylenebilir. Ayrıca son yıllarda ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda gittikçe daha duyarlı olma durumuna geldikleri ifade edilebilir. Bu manada özellikle okul aile birliklerinin çocuklarla ilgili eğitim ve öğretim etkinliklerinin daha başarılı olması için daha etkili rol üstlendikleri gözlenmektedir. Ancak yine de aile ve okul işbirliği noktasında önemli sorunların yaşandığı ve bu sorunların kaynağının sadece aile olmadığı, okul idaresi ve öğretmenlerinde bu konuda üzerlerine düşenleri yapma gereğinin olduğu unutulmamalıdır. Çünkü okul bir yerde kolektif bir çalışma alanıdır. Sağlıklı bir kurum kültürünün oluşması için süreçte var olan her temel değişken ve girdilerin sürece katkı sağlayacak bir dinamizme sahip olmaları gerekir. Bu temel değişkenlerin

etkinlik alanları ile ilişkili temel boyutları ayrı ayrı okul ve sınıf yönetimi kapsamında incelenmelidir.

Tablo-3 (Soru 2)

Öğretmenimin anlattıklarını anlayabiliyorum.	f	%
Ara sıra	2	4,3
Hiçbir zaman	1	2,2
Her zaman	43	93,5
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin öğretmen tarafından kendilerine anlatılan bilgileri anlayıp anlamadıkları konusundaki görüşleri anketin 2. sorusuna verdikleri cevaplar çerçevesinde belirlenmiş olup, “Her zaman” seçeneği %93.5 oranında tercih edilmiştir. Bu seçeneğin oldukça yüksek bir oranda tercih edilmesine bağlı olarak öğrencilerin bu konuda herhangi bir sorunlarının olmadığı söylenebilir.

Öğretmenin öğretim başarısının yeterli olmadığı anlamına gelen diğer iki seçeneği üç öğrencinin tercih etmiş olması, yinede ihmal edilmemelidir. Öğretmen mutlaka bu öğrencilerin ifade etmeye çalıştıkları veya ifade edemedikleri öğrenme sorunlarını araştırmalıdır. Aksi halde bu çocuklar sahip olmaları gereken davranışları edinemedi beklide sistemin dışında kalacaklardır. Esasında bu çocuklarında tam öğrenme modelinde olduğu gibi zayıf noktaları güçlendirilerek süreçten almaları gereken payı almaları en doğal hakları olduğu unutulmamalıdır.

Tablo-4 (Soru 3)

Ödevlerimi yaparken annem ya da babam yardım eder.	f	%
Ara sıra	34	73,9
Hiçbir zaman	4	8,7
Her zaman	8	17,4
Toplam	46	100,0

Öğrencinin aileden aldığı eğitim desteği adına anne ve babasının ödev konusunda herhangi bir yardım alıp almadığını sorgulayan anketin üçüncü maddesi ile ilgili olarak, %73.9’u “Ara sıra” seçeneğini tercih etmişlerdir. %17.4’ü “Her zaman” ve %8.7’si de “Hiçbir zaman” seçeneklerini seçmişlerdir. Öğrencilerin %8.7’sinin aileden bu konuda hiçbir zaman eğitim desteği alamamakta olmaları o çocuklar açısından önemli bir dezavantaj olarak görülebilir. Bu noktadaki noksanlığın giderilmesi için öğretmenin daha duyarlı davranarak katkı sağlaması gerektiğini

vurgulayabiliriz. Bunun için çeşitli stratejiler geliştirilebilir ve bu durumdaki öğrencilerin diğer öğrencilerle grup çalışmaları şeklinde etkileşimli çalışma modelleriyle desteklenmesi bir çözüm olabilir.

Öğrencilerin %17.4'üne anne ve babalarını ödev konusunda her zaman destek oldukları ve yardımda buldukları anlaşılıyor. Ancak bu durumda çok sağlıklı olduğu söylenemez. Çünkü öğrencilerin kendilerinin araştırıp, inceleyip bulmaları gerekenleri bulmaları daha anlamlı olacaktır. Anne ve baba sadece gerektiği zaman rehberlik yapmalıdır. Bu rehberliğin nasıl olması konusunda öğretmenlerden ailelere destek sağlanmalıdır. Çünkü bu konuda yapılan yanlışlar öğrenci için telafisi zor olan alışkanlıklar oluşturmaktadır.

Veliler açısından bu konu oldukça önemli bir sorun kaynağı olmaktadır. Bu yüzden ivedilikle ve ilköğretim düzeyinde bir “anne baba veya ailenin okula destek sağlama el kitabı” hazırlanmalıdır. Çünkü buna benzeyen öğretmen kitapları vardır.

Tablo-5 (Soru 4)

Okulumuz iyi ısınmıyor.	f	%
Ara sıra	32	69,6
Hiçbir zaman	7	15,2
Her zaman	7	15,2
Toplam	46	100,0

Okulun fiziki donanımının öğrenci başarısını etkileyen önemli değişkenlerden olduğu bilinmektedir. Özellikle Kars ilinde olduğu gibi kış iklim koşullarının oldukça ağır olduğu yerleşim birimlerindeki okullarda ısınma sorununun olması, öğrenme adına edinilmesi gereken diğer birçok davranışın ve özellikle de giriş ve hazır bulunuşluk davranışlarının olmaması anlamına geleceği bilinmelidir.

Dördüncü soruyla ilgili tablo değerlerine bakıldığında, öğrencilerin %32'si okulun zaman zaman iyi ısınmadığını belirtmişlerdir. Aslında seyrekte olsa bu olumsuz durum çocukları olumsuz etkileyeceğinden mutlaka tedbir alınarak sorun ortadan kaldırılmalıdır. Çünkü aksi halde bu olumsuzluk diğer süreçleri de olumsuz etkileyecektir. Öğrencilerin %15.2'si de okulun hiçbir zaman iyi ısınmadığını beyan etmişlerdir.

Tabi bu eğer belirtildiği gibi ise eğitim ve öğretim uygulamaları açısından oldukça vahim bir durumdur. Bu olumsuzluk ortadan kaldırılmadan eğitim ve öğretimle ilgili başka hiçbir şey hakkında konuşmamak gerekir.

Tablo-6 (Soru 5)

Okulumuz çok gürültülüdür.	f	%
Ara sıra	22	47,8
Hiçbir zaman	3	6,5
Her zaman	21	45,7
Toplam	46	100,0

Anketimizin beşinci maddesi okulun eğitim ve öğretim etkinliklerini olumsuz etkileyen gürültü durumunu sorgulamaktadır. Öğrencilerin %45.7'si okulun her zaman gürültülü olduğunu, %45.8'i ise okulun ara sıra gürültülü olduğunu ve %6.5'i de okulda gürültü olmadığını ifade etmişlerdir. İlk ve son seçeneklerin %93.5 oranında tercih edilmiş olmasına bağlı olarak okulun eğitim ve öğretimi olumsuz etkileyen gürültülü bir ortam olduğu anlaşılıyor. Bilindiği gibi belli bir oranı aşan gürültü bir yerde gürültü kirliliği oluşturmaktadır ve bu durum öğrenme ortamlarında öğrenmeyi olumsuz olarak etkilemektedir. Okul yönetiminin bu olumsuz duruma müdahale ederek ortadan kaldırması önemli bir zorunluluktur. Burada sadece %6.5'lik bir oran gürültünün olmadığını vurgulamışlardır. Yinede buradaki çelişki de araştırılarak açığa çıkarılmalıdır. Bilindiği gibi genel öğretim ilkelerinden birisi de açıklık ilkesidir.

Tablo-7 (Soru 6)

Defter, kalem gibi bütün ders araç-gereçlerimi ailem zamanında alır.	f	%
Ara sıra	4	8,7
Hiçbir zaman	0	0
Her zaman	42	91,3
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin defter ve kalem gibi eğitim ve öğretim etkinlikleri açısından temel ihtiyaçların aile tarafından duyarlı bir şekilde karşılanıp karşılanmadığı ile ilgili olarak, öğrencilerin tablo-7' deki 6. soruya verdikleri cevapların %91.3'ü "Her zaman" şeklinde gerçekleşmiştir. Bu durum yine okul aile ilişkileri ve ailenin çocuğunun eğitimi ile ilgili olarak temel sorumluluklarını yerine getirmesi açısından oldukça sevindirici ve olumlu bir durumdur. Günümüzde artık öğrencilerimizin böyle bir sorunla karşı karşıya kalmamaları gerekir. Eğer halâ böyle bir sorun varsa ve aile bu konuda duyarsız ve belki de bu ihtiyaçları karşılayamayacak durumda ise, sorumluluk bir yerde okul ve öğretmene binecek ve mutlaka çözülmesi gerekecektir.

“Ara sıra” seçeneğini az da olsa tercih eden öğrencilerin olması, okul yönetimi ve öğretmenler adına utanılacak bir durumdur. Biz bunu kesinlikle ihmal edilemez bir hata olarak algılıyoruz.

Tablo-8 (Soru 7)

Atölye, laboratuvar gibi yerlerden yeterince yararlanabiliyorum.	f	%
Ara sıra	22	47,8
Hiçbir zaman	14	30,5
Her zaman	10	21,7
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin atölye ve laboratuvar gibi uygulama boyutlu öğrenmelerin gerçekleştirildiği ve bir yerde yaparak ve yaşayarak kazanılacak davranış değişikliği konularında uygun yaşantı alanları olan bu yerlerden öğrencilerin yeteri kadar yararlanıp yararlanmadıkları ile ilgili tablo-8’deki 7. soru için öğrencilerin verdikleri cevapların, %47.8’i “Ara sıra”, %30’u “Hiçbir zaman” ve %21.7’si de “Her zaman” şeklinde olmuştur. Burada öğrencilerin çoğunluğunun bu tür uygulama alanlarında zaman zaman yararlandıklarını ifade ederken, yeterli boyutta bir hizmet alınamadığı anlaşılıyor. %30.5 gibi oldukça yüksek bir oran da böyle bir hizmetin hiç alınamadığını vurgulamışlardır. Eğer okulda böyle bir hizmet birimi var ise, ki olduğu anlaşılıyor, öğrencilerin buralardan yeterli düzeyde hizmet alamamaları öğrenme başarısı adına önemli bir kayıp olarak ifade edilmelidir. Öğrencilerin diğer oranlara göre daha az bir oranda (%21.7) her zaman yararlandıklarını belirtmeleri burada önemli bir çelişkinin olduğunu gösteriyor. Ya öğrenciler bu anket maddesinde vurgulanan hizmet birimlerinin ne olduğunu bilmiyorlar, yada öğrenciler arasında bu birimlerden hizmet alma noktasında ayırım yapıldığı düşünülmelidir. Okullarımızda varsa bu tür alanların mutlaka öğrencilerin hepsinin hizmetine sunulması gerekir. Adeta ne olduğu bilinmeyen kapalı yerler olarak kalmamalıdır. Eğitim ve öğretim etkinliklerinin organize edilmesinde uygulama boyutlarının önemi bilinmektedir.

Tablo-9 (Soru 8)

Dersler bana ağır geliyor.	f	%
Ara sıra	19	41,3
Hiçbir zaman	27	58,7
Her zaman	0	0
Toplam	46	100,0

Tablo verilerine dayalı olarak, öğrencilerin %41.3'ü derslerin zaman zaman kendilerine ağır geldiğini belirtmişlerdir. Bu durumda öğrencilerin daha zor ve ağır geldiğini ifade ettikleri dereler ile ilgili olarak önkoşul öğrenmelerinin yeterli olmadığı söylenebilir. Öğretmenlerin o konularda yeniden bir değerlendirme yaparak gerekli önlemleri alması uygun olacaktır. Tabi buradaki oran öğrenciler açısından tam öğrenmeyi olumsuz etkilemesi açısından oldukça yüksek ve acilen tedbir alınması gereken bir durumdur.

Tablo-10 (Soru 9)

Defter tutmayı ve ödev yapmayı seviyorum.	f	%
Ara sıra	4	8,7
Hiçbir zaman	2	4,3
Her zaman	40	87,0
Toplam	46	100,0

Buradaki tablo değerleri, öğrenciler adına ve öğrenme başarıları ile ilgili olarak oldukça olumlu bir durum arz etmektedir. Çünkü, öğrencilerin %87'si daima ödev yapmaktan ve defter tutmaktan haz duyduklarını belirtmişlerdir. Bu tutum öğrencilerin araştırmacılık ve sorumluluk bilinçleri açısından oldukça olumlu bir davranıştır. Ayrıca böyle bir tutum geliştirilmesi öğretmenler açısından da bir başarı olarak vurgulanabilir. %8.7'lik bir oranda öğrenciler ise bu tür etkinliklerden ara sıra hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Ancak onları hoşnut etmeyen durumların neler olduğu ve bu olumsuz değişkenlerin etkilerinin yok edilmesi gereği açıktır. Sadece %4.3 düzeyinde bu tür etkinliklerden hiç zevk alınmadığı vurgulanmıştır. Bu oran azda olsa mutlaka incelenip araştırılarak olumsuzlukların giderilmesine çalışılmalıdır. Çünkü böyle bir tutum geliştiremeyen öğrencilerin önemli öğrenme kayıpları olacağı söylenebilir.

Tablo-11 (Soru 10)

Bir günde birden çok yazılı oluyoruz.	f	%
Ara sıra	8	17,4
Hiçbir zaman	38	82,6
Her zaman	0	0
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin öğrenme başarılarını ortaya koymaları konusunda kendilerini ifade etmeleri ve bildiklerini yapılan sınavlar kapsamında

sergilemeleri için şüphesiz bir günde birden fazla sınava tabi tutulmaları doğru bir davranış olmayabilir. Bu yüzden öğrencilerin gelişim özellikleri de dikkate alınarak buna uygun davranılması daha yararlı olabilir. Buradaki tablo değerleri büyük bir oranda öğrencileri sıkıntıya sokabilecek böyle bir durumun olmadığını gösteriyor. Ancak, %17.4 gibi bir oranda öğrenci ise böyle bir soruna zaman zaman da olsa vurgu yapmaktadırlar. Bu olumsuz durum da diğerleri gibi ele alınarak gerekli düzeltmelerin yapılması çocukların performanslarını daha başarılı bir şekilde ortaya koyabilmeleri için yararlı olabilir.

Tablo-12 (Soru 11)

Tahtaya kalkmayı ve ders anlatmayı seviyorum.	f	%
Ara sıra	6	13,0
Hiçbir zaman	1	2,2
Her zaman	39	84,8
Toplam	46	100,0

Tablo verilerine bakıldığı zaman, katılımcı öğrencilerin %84.8'i her zaman tahtaya kalkarak ders anlatmayı sevdiğini, %13'ü zaman zaman tahtaya kalkıp ders anlatmayı sevdiğini ve zaman zaman da sevmediklerini belirtmişlerdir. Bu iki durum arasındaki farklılığın nereden kaynaklandığının araştırılması uygun olacak ve öğrencilerin hepsi bu tür anlamlı öğrenme etkinliklerini benimseyeceklerdir. Tahtaya kalkmak istemeyen öğrencilerin oranı ise, %2.2 düzeyinde kalmıştır. Bu durumda olan öğrenci bir kişi de olsa mutlaka gerekli tedbirlerin alınması gerekir.

Tablo-13 (Soru 12)

Öğretmenim hepimizle ayrı ayrı ilgileniyor.	f	%
Ara sıra	9	19,6
Hiçbir zaman	4	8,7
Her zaman	33	71,7
Toplam	46	100,0

Sağlıklı bir eğitim ve öğretim uygulaması açısından, öğretmenin her öğrenciyle ayrı ayrı ilgilenmesi sınıf yönetimi adına yapılması gereken en önemli yaklaşımlardan birisidir. Çünkü öğretmen sınıfındaki her öğrenciyi mutlaka sürece dahil ederek herkesin bu süreçten kendi yeterlilik ve kabiliyetleri doğrultusunda pay almalarına çalışmak durumundadır. Burada

nihai hedef tam öğrenmenin gerçekleştirilmesidir.

Tablo değerleri bu konuda ihmal edilemeyecek boyutta önemli sorunlara işaret etmektedir. Öğrencilerin sadece %71.7'sinin bu konuda gerekenlerin yapıldığını belirtmişlerdir. Geriye kalan %28.3'lük bir oranın da bu konuda sorunların olduğunu ifade etmeye çalışmışlardır. Böyle bir sınıf ortamında hedeflenen öğrenme başarısının gerçekleşmesi beklenemez. Esasında ilgili yönetim birimlerinin mutlaka yakın bir denetim mekanizması kurarak bu ve benzeri eğitim araştırmalarını dikkate alarak gereken tedbirleri almalıdır. Öğrencileri rolünü profesyonel düzeyde icra edemeyen yetersiz öğretmenlere mahkum etmek, toplumsal ve bireysel gelişimin önünü kesmek şeklinde algılanmalıdır.

Tablo-14 (Soru 13)

Öğretmenim bazı arkadaşlarla daha fazla ilgileniyor.	f	%
Ara sıra	4	8,7
Hiçbir zaman	38	82,6
Her zaman	4	8,7
Toplam	46	100,0

Buradaki tablo değerleri bir önceki tablo değerlerini azda olsa destekler niteliktedir. Her ne kadar %82.6'lık bir çoğunluk öğretmenin her öğrenciyle ilgilendiğini ve her öğrenciye eşit bir mesafede olduğunu belirtse de, %17.4 düzeyinde bir oranın bunun aksi durumların olduğunu savunmaları, bu konuda da önemli sorunların olduğuna işaret etmektedir. Bir önceki tablo değerleri ile ilişkili olarak alınması gereken önlemler burada da alınmaya değer olduğu söylenebilir.

Tablo-15 (Soru 14)

Öğretmenim soru sorduğunda heyecanlanırım.	f	%
Ara sıra	13	28,3
Hiçbir zaman	6	13,0
Her zaman	27	58,7
Toplam	46	100,0

Buradaki tablo verilerine göre, araştırmamıza katılan öğrencilerimizin %58.7'si öğretmen soru sorduğu zaman heyecanlandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişim sürecinde öğrencinin heyecanlanması, zihinsel ve fiziksel boyutlarda olumsuzluklara neden

olacaktır. Bu durumdaki öğrencilerin kendilerine ve başkalarına güven duymama ve diğer tüm öğrenme alanlarını ilgilendiren giriş davranışlarının yeterli olmamasından kaynaklanan kaygıların endişe ve heyecan oluşturma gibi önemli sorunlarının olduğu düşünülebilir. Ayrıca bu durumu tetikleyen başka sorunlarda olabilir. Şüphesiz öğrencilerin bu tür sorunlarının giderilmesi için gereken çalışmaların ertelenmeden yapılması önemli bir acil durum arz etmektedir. Çünkü öğrencinin bu sorunu giderilmeden kendisini anlamlı bir şekilde ifade etme becerilerini geliştiremeyecektir. Öğrencilerin %13'ü nün böyle bir sorunu olmadığı ve %28.3'ünün de zaman zaman bu tür sorunları olduğu anlaşılıyor.

Tablo-16 (Soru 15)

Yazılı sınavlarda heyecanlanırım.	f	%
Ara sıra	16	34,8
Hiçbir zaman	8	17,4
Her zaman	22	47,8
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin yazılı sınavlarda heyecanlanma olgusu, sınava giren öğrencilerin sahip oldukları öğrenme değerleri adına performanslarını ortaya koymalarını önemli ölçüde engelleyen olumsuz bir değişkendir. Araştırmamıza katılan öğrencilerimizin %47.8'i yazılı sınavlarda sürekli heyecanlandıklarını, %34.8'i yazılı sınavlarda zaman zaman heyecanlandıklarını vurgulamışlardır. Bu iki seçeneği tercih eden öğrencilerin oranları toplamı;%82.6 düzeyindedir. Önceki iki seçenekte de buna benzer bir sorunun olduğu ve tablo verilerinin birbirini desteklediği söylenebilir. Böyle bir sorun yaşamayan öğrencilerin oranları ise %17.4 olarak belirlenmiştir. Daha öncede vurguladığımız gibi burada da önemli bir sorun olduğu söylenebilir.

Tablo-17 (Soru 16)

Hak ettiğim notları alıyorum.	f	%
Ara sıra	7	15,3
Hiçbir zaman	2	4,3
Her zaman	37	80,4
Toplam	46	100,0

Öğrencilerimizin hak ettikleri değerlendirme puanlarını aldıklarına inanmaları bir yerde öğretmene olan güven ile ilişkisi olduğu düşünülebilir. Öğretmenlerimizin sahip olmaları gereken temel özellik ve davranış

biçimleri açısından anlamlı olan değerlerden birisi de, sınavların değerlendirilmesi noktasında yanlı ve subjektif davranmamalarıdır. Buradaki öğrencilerin %19.6'sının hak ettikleri notları alamadıkları şeklinde bir kanaat geliştirmiş olmaları eğitim ve öğretim etkinlikleri açısından kabul edilemez bir anormal durumdur. Öğrencilerin %80.4'ünün böyle bir sorun olmadığını belirtmiş olmaları diğer öğrenciler açısından var olduğu savunulan sorunu ortadan kaldırmadığı söylenebilir.

Tablo-18 (Soru 17)

Ailem başarılarımı ve karnemi ödüllendirir.	f	%
Ara sıra	17	37,0
Hiçbir zaman	4	8,7
Her zaman	25	54,3
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin elde ettikleri başarılarının aileleri tarafından ödüllendirilip ödüllendirilmediği konusundaki görüşleri, %37 oranında “Ara sıra”, %8.7 oranında “Hiçbir zaman” ve %54.3 düzeyinde de “Her zaman” şeklinde gerçekleşiyor. Yaklaşık olarak öğrencilerin yarısı ödül gibi eğitim açısından önemli olan pekiştirici aldıklarını ve diğer yarısı ise zaman zaman ve hiçbir zaman böyle bir pekiştirici almadıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin çocukların öğrenme başarılarını ve davranışlarını destekleyerek daha kalıcı hale getirmek için çaba harcamaları gerekir. Öğrencilerin yarıdan biraz fazlası ise bu tür desteği aileden aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo-19 (Soru 18)

Evimde rahat rahat ders çalışabiliyorum.	f	%
Ara sıra	6	13,0
Hiçbir zaman	1	2,2
Her zaman	39	84,8
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin %84.8 gibi bir çoğunlukla evlerinde rahat bir çalışma ortamlarının olması oldukça olumlu bir durumdur. Ancak öğrencilerin hepsinin böyle bir avantaja sahip değillerdir. Çünkü araştırmamıza katılan öğrencilerin %2.2'sinin böyle bir avantajları olmadığı ve %13'ü nün de ara sıra böyle bir imkâna sahip oldukları anlaşılmaktadır. Burada çoğunluk ve azınlık hesabından ziyade herkese bu tür fırsat ve imkânların sağlanmasına çalışılmalıdır. Bu durumda okul yönetiminin de yapabilecekleri ve alması

gereken tedbirler olabileceği düşünülebilir. Öğrencilerimizin uygun birer çalışma ortamlarına sahip olmaları eğitim ve öğretim etkinliklerinde olması gereken ön koşullardan birisi olduğu bilinmektedir.

Burada yatılı bölge okullarının ve yatılı eğitim hizmeti veren eğitim kurumlarımızın bu konuda dezavantajlı olan öğrencilerimize bir çıkış kapısı olarak geliştirilebilir. Bu konu ailelerden kaynaklanan bir sorun olmakla beraber, esasında ekonomik boyutlu bir sorun olduğu düşüncesi daha ağırlıklı olarak ele alınabilir.

Tablo-20 (Soru 19)

Ailem bana harçlık verir.	f	%
Ara sıra	24	52,2
Hiçbir zaman	1	2,1
Her zaman	21	45,7
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin ailelerinden cep harçlığı almaları konusunda da yine sosyo ekonomik bir bakış açısının getirilmesi gerekir. Şüphesiz öğrencilerimizin özellikle kendi ebeveynlerinden böyle bir destek almalarının yine zihinsel, psikolojik ve sosyo kültürel gelişimle beraber diğer duyuşsal alanlarla ilgili yeterlilikler kazanılmasında önemli bir değer arz etmektedir. Çünkü çocuk böylece kendisine önem verildiğini, birey olarak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gerekli harcama tutumu ve tasarruf bilincinin oluşmasını sağlayabilecektir. Bu tür davranışların öğrencilerimizin sosyal gelişimleri açısından değeri büyüktür. Toplumumuzda bu konuda “az verirken hırsız, çok verirken arsız olur” gibi çocuk yetiştirme açısından altın değerinde öz deyişler vardır. Esasında her alanda olduğu gibi bu alanda da uygun dengelerin sağlanması daha anlamlı olabilir.

Araştırmamıza katılan öğrencilerimizin %45.7'sinin bu konuda bir sorunlarının olmadığı ve %52.2'sinin zaman zaman böyle bir sorun yaşadıkları ve %2.1'i nin ise daima böyle bir sorun yaşadığı anlaşılmaktadır. Okul idaresinin bu konuda hiçbir sorun kalmaması için gereken desteği sağlama yoluna gitmesi oldukça anlamlı olacaktır.

Tablo-21 (Soru 20)

Sıramda rahat oturabiliyorum.	f	%
Ara sıra	11	23,9
Hiçbir zaman	9	19,6
Her zaman	26	56,5
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin oturdukları sıralarının öğrencilerde herhangi bir dikkat

ve motivasyon kaybına sebep olacak şekilde ergonomik olup olmadığı konusundaki 20. anket maddesine %19.6 düzeyinde bir oranla daima rahatsız edici olduğu belirtilmiştir. En azında bu oranda öğrencilerin oturduğu sıraların ergonomik olmadığı anlaşılıyor. Ya da bu durumda olan öğrencilerin fiziki gelişimleri noktasında bir sıkıntının olabileceği düşünülmelidir. Öğrencilerin %23.9'u zaman zaman böyle bir sorun yaşadıklarını ve %56.5 düzeyinde de böyle bir sorun yaşamadıklarını vurgulamışlardır. Bu konu eğitim ergonomisi üzerine çalışmalar tapanların daha bilimsel düzeyde inceleyebilecekleri bir durum olabilir.

Tablo-22 (Soru 21)

Öğretmenimi ve tahtayı rahatlıkla izleyebiliyorum.	f	%
Ara sıra	9	19,5
Hiçbir zaman	1	2,2
Her zaman	36	78,3
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin tahtayı rahatlıkla izleme durumlarını yansıtan tablo değerleri %78.3 oranda sorun olmadığı, %19.5 oranda zaman zaman sorun olduğu ve %2.2'lik bir oranda da daima böyle bir sorun olduğunu ifade etmektedir. Sınıf yönetim anlayışına paralel olarak sınıf içi düzenlemelerin mutlaka her öğrencinin tahta ve iletişim boyutuyla kaynağa yakın olması gerekir. Bu yakınlığın her öğrenciye aynı avantajları sağlaması şeklinde organize edilmesi her öğrencinin sürece katılmasına destek sağlayacaktır. Aksi halde sistemin ve sürecin dışında kalan öğrenciler önemli bir sorun olacaktır.

Buna uygu sınıf oturma düzeninin uygun modeller desteğiyle ayarlanması yapılarak bu sorun ortadan kaldırılabilir.

Tablo-23 (Soru 22)

Okula gelirken karnımı doyummuş oluyorum.	f	%
Ara sıra	5	10,8
Hiçbir zaman	1	2,2
Her zaman	40	87,0
Toplam	46	100,0

Yukarıdaki tablo verilerine dayalı olarak, öğrencilerin %2.2'si okula gelirken karnılarını doyumamadıklarını, %10.8'inin ara sıra doyumamadıklarını ve %87'sinin de böyle bir sorunlarının olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %13'ü böyle bir sorunla karşı karşıya oldukları

anlaşıyor. Okul yönetimi, öğretmenler ve okul aile birliğinin ilgili üst kurumlarla beraber böyle çağımıza uymayan insanlık ayıbı olarak adlandırabileceğimiz bir sorunu ortadan kaldırmaları gerekir. Aksi halde bunun vebali ve sorumluluğu onların üzerinde olacaktır. Temel fizyolojik ihtiyaçları karşılanamayan bir öğrencinin daha üst düzeydeki öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması mümkün olamayacaktır.

Tablo-24 (Soru 23)

Erken yatıp, erken kalkarım.	f	%
Ara sıra	24	52,2
Hiçbir zaman	6	13,0
Her zaman	16	34,8
Toplam	46	100,0

Özellikle çocuklar açısından uyku sorununun önemli öğrenme kaybına neden olduğu bilinmektedir. Öğrencilerin böyle bir sorun yaşamamaları için erken yatıp erken kalkmaları tavsiye edilmektedir. Tablo verileri, araştırmamıza katılan öğrencilerin %52.2'sinin ara sıra bu düzene uymadıkları ve %13'ü ise sürekli böyle bir sorunlarının olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak %34.8'i böyle bir sorunlarının olmadığını belirtmişlerdir. Bu konuda sorun yaşayanların toplam oranları %65.2 gibi önemli bir oran olması mutlaka üzerinde düşünülmesi gerektiğini acilen ortaya koymaktadır.

Tablo-25 (Soru 24)

Öğretmenim anlamadığım yerleri tekrar anlatıyor.	f	%
Ara sıra	3	6,5
Hiçbir zaman	0	0
Her zaman	43	93,5
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu öğretmenin anlaşılmayan konu ve yerleri yeniden anlatarak anlaşılmasını sağladığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Şüphesiz öğretmen adına oldukça olumlu bir davranış olduğu söylenebilir. Ancak öğrencilerin %6.5 düzeyinde bir oranı da bu konuda sorunlarının olduğunu vurgulamaya çalışmışlardır. Bu öğrencilerin böyle bir beyanda bulunmalarının öğretmen tutumundan kaynaklanmayan sebeplerinin olup olmadığı araştırılmalıdır. Çünkü burada bir çelişkinin olduğu anlaşılıyor.

Tablo-26 (Soru 25)

	f	%
Matematik dersini seviyorum.	2	4,3
Yabancı Dil dersini seviyorum.	1	2,2
Türkçe dersini seviyorum.	1	2,2
Sosyal Bilgiler dersini seviyorum.	1	2,2
Matematik, Türkçe ve Sosyal Bilgiler derslerini seviyorum.	23	50,0
Bütün dersleri seviyorum.	18	39,1
Toplam	46	100,0

Öğrencilerin görmüş oldukları derslere karşı geliştirdikleri tutum olarak bakış açılarının belirlendiği tablo değerlerinde olduğu gibi, matematik, türkçe ve sosyal bilgiler derslerini sevdiğini görüyoruz. Bu üç dersi bir arada değerlendirdiklerinde %50 düzeyinde bir oranla bu görüşü ortaya koyuyorlar. Ancak bu dersleri tek tek düşündüklerinde aynı tercihi kullanmadıkları görülüyor. Ayrıca bütün dersleri sevdiğini de %39.1 oranıyla benimsediklerini belirtiyorlar. Burada muhtemelen aynı tablo içerisinde verilen dersleri tek tek vurguladıklarında diğer derslere ve hocalarına haksızlık etmiş olacaklarını düşünmektedirler. Bundan dolayı bütün dersleri sevdiğini vurgulamak istedikleri söylenebilir.

Tablo-27 (Soru 25a)

Matematik dersini seviyorum.	f	%
Evet	43	93,5
Hayır	3	6,5
Toplam	46	100,0

Dersler ayrı ayrı sorulduğunda ise, büyük bir çoğunluk (%93.5) matematik dersini sevdiğini belirtmişlerdir. Ancak az da olsa sevmeyen öğrencilerin olması (%6.5) bu dersi veren hocanın özellikle o öğrencilerle daha yakından ilgilenmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Tablo-28 (Soru 25b)

Yabancı Dil dersini seviyorum.	f	%
Evet	19	41,3
Hayır	27	58,7
Toplam	46	100,0

Yabancı dil dersiyle ilgili olarak önemli bir sorunun olduğu söylenebilir. Başarılı bir dil öğretimi yapılabilmesi için bu sebeplerin belirlenmesi yararlı olacaktır.

Tablo-29 (Soru 25c)

Türkçe dersini seviyorum.	f	%
Evet	42	91,3
Hayır	4	8,7
Toplam	46	100,0

Türkçe dersi için ise matematik dersinde olduğu gibi büyük bir çoğunluk dersi sevdiğini belirtmişler ve sadece %8.7 gibi bir oran da sevmediklerini vurgulamışlardır. Bunun da program ve öğretmen tutumlarından kaynaklanan sebepleri olabildiği gibi, öğrencilerin kabiliyet ve yetenekleri ile de ilişkisi olabilir. Bu durumun araştırılarak gerekli tedbirlerin alınması gerekir.

Tablo-30 (Soru 25d)

Sosyal Bilgiler dersini seviyorum.	f	%
Evet	41	89,1
Hayır	5	10,9
Toplam	46	100,0

Yine öğrencilerin çoğunluğu (%89.1) sosyal bilgiler dersini sevdiğini ifade etmişlerdir. Yine burada da az da olsa bu dersi sevmeyenlerin olduğu anlaşılıyor. Bunun sebebi de diğerleri gibi araştırılarak varsa bir olumsuz tutum ve davranışın mutlaka değiştirilmesine çalışılmalıdır.

Ailem karnem kötü olduğunda beni cezalandırır.	f	%
Ara sıra	11	23,9
Hiçbir zaman	33	71,8
Her zaman	2	4,3
Toplam	46	100,0

Tablo-31 (Soru 26)

Öğrencilerden karneleri kötü olduğunda aileleri tarafından cezalandırılanların oranı “Her zaman” ve “Ara sıra” seçeneklerinin toplamı

itibariyle %28.2 düzeyindedir. Bu oran esasında ailelerin bu durumda kesinlikle yapmamaları gereken önemli bir yanlış tutum içerisinde olduklarını gösteriyor. Eğer bu tepki üstelik bir şiddet tepkisine de dönüşüyor ise, öğrencinin öğrenme başarısının yükseltilmesi bir tarafa daha da kötü olmasına zemin hazırlamaktadır. Ailelerin bu konuda mutlaka okul tarafından bilgilendirilmeleri ve nasıl tepkide bulunacakları konusunda eğitilmeleri büyük bir yarar sağlayabilir. Aksi halde kaş yapayım derken göz çıkartılabilir.

9. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmamıza katılan öğrencilerin cinsiyet açısından hemen hemen aynı oranlara sahip oldukları görülmektedir.

Öğrenciler, okul aile işbirliği açısından velilerinin ve ebeveynlerinin okul ile olan işbirliklerinde duyarlı davrandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin okul öğrenme başarılarının artırılması ailelerin bu konuda daha duyarlı olmaları ile artırılabilir. Çünkü aileler bu süreçte önemli rollere sahiptirler. Öğrencilerin ihtiyaç duydukları psikolojik ve sosyal destek için ailelerin duyarlılıklarına gereksinim duyarlar. Bu konuda yapılan araştırmalar, ailelerinden yeterli düzeyde bu desteği alan öğrencilerin daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur.

Eğitim ve öğretim etkinliklerinde istenmeyen durumların ortadan kaldırılması ve daha başarılı sonuçların elde edilmesi için, okul aile işbirliğinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Öğrenciler kendilerine sunulan müfredat programındaki derslerin konu anlatımlarını anlayıp anlayamadıkları sorulduğunda, büyük bir çoğunlukla anladıklarını vurgulamışlardır. Buradan öğretmenin performansının yeterli olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca öğrencilerin sunulan konu bilgilerini anlama noktasında yeterli giriş davranışlarına ve hazır olma düzeylerine sahip oldukları görülüyor. Eğer aksi bir durum söz konusu olsaydı öğretmenin öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve giriş davranışlarını yeterli düzeylere çıkarması gerekir diyebilirdik.

Öğrencilerin aileden almaları gereken eğitim desteği konusundaki anket maddesine verilen karşılıklardan, %8.7'lik bir oran hariç, diğerlerinin zaman zaman ailelerinden ödev konusunda destek aldıkları anlaşılıyor. Ancak bu desteğin ölçüleri ile ilgili olarak ailelerin eğitilmeleri gereğine inanıyoruz. Çünkü ailenin çocuğa ders konusunda yardımcı olayım derken zararlı olma ihtimalleri olabilir. Bu konuda ailelerin mutlaka bilinçlendirilmeleri gereği vardır. Hatta bu konularda ailelerin kullanabilecekleri bir rehberde hazırlanabilir.

Okulun fiziki donanımının öğrenci başarısını etkileyen önemli

değişkenlerden olduğu bilinmektedir. Özellikle Kars ilinde olduğu gibi kış iklim koşullarının oldukça ağır olduğu yerleşim birimlerindeki okullarda ısınma sorununun olması, öğrenme adına edinilmesi gereken diğer birçok davranışın ve özellikle de giriş ve hazır bulunuşluk davranışlarının olmaması anlamına geleceği bilinmelidir. Öğrencilerin %32'si okulun zaman zaman iyi ısınmadığını belirtmişlerdir. Aslında seyrekte olsa bu olumsuz durum çocukları olumsuz etkileyeceğinden mutlaka tedbir alınarak sorun ortadan kaldırılmalıdır. Çünkü aksi halde bu olumsuzluk diğer süreçleri de olumsuz etkileyecektir. Öğrencilerin %15.2'si de okulun hiçbir zaman iyi ısınmadığını beyan etmişlerdir. Eğer belirtildiği gibi ise, eğitim ve öğretim uygulamaları açısından oldukça vahim bir durum söz konusudur. Bu olumsuz durum hiç zaman kaybedilmeden giderilmelidir.

Bilindiği gibi kirlilik oluşturabilecek bir düzeydeki ses, öğrenme ortamını oldukça olumsuz etkileyecektir. Öğrenciler, öğrenmeye odaklanmaları ve motivasyon geliştirmeleri için gereken dikkati toparlayamayacaklardır. Burada katılımcıların %45.7'si okulun her zaman gürültülü olduğunu, %45.8'i ise okulun ara sıra gürültülü olduğunu belirtmişlerdir. Bu iki oranın toplamı; %91.5'dir. Buradan öğrenme ortamının elverişli bir öğrenme ortamı olmadığı anlaşılıyor. Okul yönetiminin bu olumsuz duruma müdahale ederek ortadan kaldırması önemli bir zorunluluktur.

Öğrencilerin defter ve kalem gibi eğitim ve öğretim etkinlikleri açısından temel ihtiyaçların aile tarafından karşılanıp karşılanmadığı ile ilgili olarak, öğrencilerin %91.3'ü "Her zaman" şeklinde cevaplamışlardır. Bu durum yine okul aile ilişkileri ve ailenin çocuğunun eğitimi ile ilgili olarak temel sorumluluklarını yerine getirmesi açısından oldukça sevindirici ve olumlu bir durumdur. Günümüzde artık öğrencilerimizin böyle bir sorunla karşı karşıya kalmamaları gerekir.

Öğrencilerin bazı uygulamalı derslerin yürütüldüğü uygulama alanlarından yararlanma durumuyla ilgili sorunların olduğu anlaşılmaktadır. Esas kalıcı öğrenmelerin katılımcı uygulamalarla sağlandığı gerçeğinden hareketle, mevcut durumun önemli bir sorun oluşturduğu anlaşılıyor. Çünkü katılımcı öğrencilerin toplam %77.8'i bu konuda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Kalıcı öğrenme ürünlerinin elde edilebilmesi için bu ve benzeri uygulama alanlarının çoğaltılması gerekir.

İlgili anket sorusuna verilen cevaplar çerçevesinde öğrencilerin %41.3'ü derslerin zaman zaman kendilerine ağır geldiğini belirtmişlerdir. Burada muhtemelen temel sorunun, öğrencilerin önkoşul öğrenmelerinin yetersizliği veya sürecin bilgi işlem boyutuyla ilgili olabileceği söylenebilir. Ayrıca bilgi unsurları arasında var olan aşamalılık ilkesi boyutuyla da bir

bilginin sıralanması sorunu düşünülebilir. Bu konuda da gerekli tedbirlerin alınması uygun olacaktır.

Öğrencilerin araştırmacılık ruhlarının geliştirilmesi ve plânlı – programlı olmalarının ifadesi olan düzenli defter tutma ve ödev yapma konularında oldukça istekli oldukları toplam %96.4 gibi bir oranla anlaşılmaktadır. Öğrencilerin olumlu öğrenme alışkanlıkları ve yeterlilikleri için önemli bir gösterge olan bu tutumun geliştirilmesi temel öğretim hedeflerinden olmalıdır.

Öğrenciler sınav yapılırken mutlaka onların kendi başarılarını doğru bir şekilde sergileyebilecekleri sayıda günlük sınavların plânlanması yapılmalıdır. Aksi halde öğrenciler gerçek başarılarını anlamlı bir tarzda ortaya koyamayabilirler. Buda değerlendirme açısından yanlış yapılmasına sebep olabilir.

Öğrencilerin kendilerine güven duygularının ifadesi olan gönüllü olarak tahtaya kalkıp ders anlatma isteklerinin yerinde olduğu anlaşılmıştır. Buradaki oran, %97.8 düzeyindedir. Çocukların psikolojik açıdan sağlıklı bir gelişim çizgisi yakaladıklarını düşünüyoruz. Bu durumda öğrencilerin diğer öğrenmeyi olumlu etkileyen değişkenler açısından da uygun davranışlar geliştirdikleri söylenebilir.

Katılımcı öğrencilerin %28.3'ü, katılımcı sınıf yönetimi açısından sorunlar olduğunu belirtmek istemişlerdir. Öğretmenlerin demokratik ve katılımcı sınıf yönetimini ön plâna çıkarmaları gereği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin sınıf yönetimi anlayışlarının geliştirilmesi uygun olacaktır.

Araştırmamıza katılan öğrencilerimizin %58.7'si öğretmen soru sorduğu zaman heyecanlandıklarını belirtmişlerdir. Sınıf içi iletişim sürecinde öğrencinin heyecanlanması, zihinsel ve fiziksel boyutlarda olumsuzluklara neden olacaktır. Bu tür sorun yaşayan öğrencilerin, kendilerine güven duymama ve diğer tüm öğrenme alanlarını ilgilendiren giriş davranışlarının yeterli olmamasından kaynaklanan, kaygıların endişe ve heyecan oluşturma gibi veya daha başka önemli sorunlarının olduğu düşünülebilir. Öğrencilerin bu tür sorunlarının giderilmesi için gereken psikolojik yardımın ertelenmeden yapılması önemlidir. Çünkü öğrencinin bu sorunu giderilmeden kendisini anlamlı bir şekilde ifade etme becerileri geliştirilemeyecektir.

Öğrencilerin yazılı sınavlarda heyecanlanmaları, sahip oldukları öğrenme değerleri adına performanslarını ortaya koymalarını önemli ölçüde engelleyen olumsuz bir değişkendir. Öğrencilerimizin toplam %82.6'sı sınavlarda heyecanlandıklarını belirtmişlerdir. Aslında bu kaygının mutlaka olumlu bir kaygıya dönüştürülmesi öğrenme ve öğrencilerin başarılarını ortaya koymaları açısından uygun olacağını söylemek gerekir.

Okullarda ölçme ve değerlendirmenin öğrencilerin kafalarında bir şüphe uyandırmayacak düzeyde açık ve şeffaf olması beklenir. Öğrencilerin %19.6'sının bundan emin olmadıkları anlaşılıyor. Öğretmen bu konuda öğrencilerin güven duygularını tazelemelidir.

Öğrenci başarısının ödüllendirilmesi motivasyon geliştirme açısından önemlidir. Dolayısıyla öğrencilerin böyle bir beklentileri her zaman olacaktır. Bunu göremeyen öğrencilerin oranı düşük olsa da, önemsenmesi ve ailelerle beraber uyarıcı çalışmaların yapılması yararlı olacaktır.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun evlerinde rahat bir çalışma ortamlarının olması oldukça olumlu bir durumdur. Ancak böyle bir avantaja sahip olamayan öğrencilerin olduğu da anlaşılıyor. Çünkü araştırmamıza katılan öğrencilerin %2.2'sinin böyle bir avantajları olmadığı ve %13'ü nün de ara sıra böyle bir imkâna sahip oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerimizin uygun birer çalışma ortamlarına sahip olmaları eğitim ve öğretim etkinliklerinde olması gereken ön koşullardan birisi olduğu bilinmektedir. Burada yatılı bölge okullarının ve yatılı eğitim hizmeti veren eğitim kurumlarımızın bu konuda dezavantajlı olan öğrencilerimize bir çıkış kapısı olarak geliştirilebilir.

Ailelerin öğrenim çağındaki çocuklarına cep harçlığı vermeleri konusunda da sosyo ekonomik bir bakış açısının getirilmesi gerekir. Öğrencilerimizin özellikle kendi ebeveynlerinden böyle bir destek almalarının yine zihinsel, psikolojik, sosyo kültürel gelişimle beraber, duyuşsal alanla ilgili yeterlilikler kazanılmasında önemlidir. Çünkü çocuk böylece kendisine önem verildiğini, birey olarak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gerekli harcama tutum ve tasarruf bilincinin oluşmasını sağlayabilecektir. Bu tür davranışların öğrencilerimizin sosyal gelişimleri açısından değeri büyüktür. Toplumumuzda bu konuda “az verirken hırsız, çok verirken arsız olur” gibi çocuk yetiştirme açısından altın değerinde öz deyişler vardır. Esasında her alanda olduğu gibi bu alanda da uygun dengelerin sağlanması daha anlamlı olabilir. Öğrencilerin zaman zaman bu tür sorunları olduğu anlaşılıyor.

Öğretim ortamlarında bulunan araç ve gereçlerin sağlıklı kullanım ilkelerine uygun ve eğitim ergonomisi açısından sağlıklı olmaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin bu konuda da sorunları olduğu anlaşılıyor.

Öğrencilerin ihmal edilemeyecek düzeyde beslenme sorunları olduğu anlaşılmıştır. Aslında bu soru bütün toplumları meşgul eden bir sorundur. Bu sorun; yanlış beslenme ve besin alamama gibi iki kategoride incelenmektedir. Sanıyorum bizde olan yeteri kadar besin alamama sorunudur. Şüphesiz bu konuda gereken tedbirler alınarak aslında bir

insanlık ayıbı olan bu durumun ortadan kaldırılması gerekir.

Çocuklar açısından uyku sorununun önemli öğrenme kaybına neden olduğu bilinmektedir. Öğrencilerin böyle bir sorun yaşamamaları gerekir. Bu konuda sorun yaşayanların toplam oranları %65.2 gibi önemli bir oran olması mutlaka üzerinde düşünülmesi gereğini anlaşılır bir düzeyde ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin yeterli tekrar çalışmaları yaparak kavrama güçlüğü olan öğrencilerin konuları daha iyi anlayabilmelerine fırsat vermeleri uygun olacaktır.

Öğrencilerin müfredat ta var olan tüm derslerin gereğine inanarak önemsemeleri, öğretmenin sağlayabileceği bir tutumdur. Çünkü öğretmen ilgili derslerin ve o derslerdeki bilgilerin içerik boyutuyla; yararlılık, hayata yakınlık ve bilimsellik ilkelerine uyduğunu açıklamalıdır. Öğrencide böyle bir bilgi olursa derslere karşı olumlu bir tutum geliştirebilir.

Karneleri kötü olan öğrencilerin aileleri tarafından cezalandırılmaları tamiri mümkün olmayan derin sorunlara kaynaklık etmektedir. Öğrencilerin ihmal edilemeyecek düzeyde bu tür sorunları olduğu gözlenmektedir. Okul idaresi ve öğretmenler bu konuda da gerekli önleyici tedbirleri alarak aileleri bu konuda daha bilinçli hale getirmeleri önemli bir zorunluluk olmalıdır.

EKLER:

ANKET

AÇIKLAMA

Aşağıdaki anket formunun sizinle ilgili (eğitim ve öğretim etkinliklerinde öğrenme başarınızı olumsuz etkileyen faktörlerin tespit edilebilmesi için) bilgi edinilebilmesi amacıyla hazırlanan bölümünü doldurunuz.

Anket formunun hiçbir yerinde ad ve soyadınızı belirtmeyiniz. Soruları dikkatlice okuyarak size uygun seçeneği işaretleyiniz.

> Cinsiyetiniz : E ( ) K ( )

> Okulunuz :

.....

> Sınıfınız

.....

1) Annem ya da babam veli toplantılarına katılır.

( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman

2) Öğretmenimin anlattıklarını anlayabiliyorum.

( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman

3) Ödevlerimi yaparken annem ya da babam yardım eder.

( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman

- 4) Okulumuz iyi ısınmıyor
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 5) Okulumuz çok gürültülüdür.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 6) Defter kalem gibi bütün ders araç ve gereçlerimi ailem zamanında alır.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 7) Atölye ve labaratuvar gibi yerlerden yeterince yararlanabiliyorum.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 8) Dersler bana ağır geliyor.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 9) Defter tutmayı ve ödev yapmayı seviyorum.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 10) Bir günde birden çok yazılı sınav oluyoruz.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 11) Tahtaya kalkmayı ve ders anlatmayı seviyorum.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 12) Öğretmenim hepimizle ayrı ayrı ilgileniyor.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 13) Öğretmenim bazı arkadaşlarla daha fazla ilgileniyor.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 14) Öğretmenim soru sorduğunda heyecanlanırım.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 15) Yazılı sınavlarda heyecanlanırım.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 16) Hak ettiğim notları alıyorum.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 17) Ailem başarılarımı ve karnemi ödüllendirir.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 18) Evimizde rahat rahat ders çalışabiliyorum.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 19) Ailem bana harçlık verir.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 20) Sıramda rahat oturabiliyorum.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 21) Öğretmenimi ve tahtayı rahatlıkla izleyebiliyorum.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 22) Okula gelirken karnımı doyummuş oluyorum.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman
- 23) Erken yatıp erken kalkarım.
( )Ara sıra ( )Hiçbir zaman ( )Her zaman

- 24) Öğretmenim anlamadığım yerleri tekrar anlatıyor.
 Ara sıra Hiçbir zaman Her zaman
- 25) Bütün dersleri severim.
 Ara sıra Hiçbir zaman Her zaman
- 26) Matematik dersini seviyorum.
 Ara sıra Hiçbir zaman Her zaman
- 27) Yabancı dil dersini seviyorum.
 Ara sıra Hiçbir zaman Her zaman
- 28) Türkçe dersini seviyorum.
 Ara sıra Hiçbir zaman Her zaman
- 29) Sosyal bilgiler dersini seviyorum.
 Ara sıra Hiçbir zaman Her zaman
- 30) Ailem karnem kötü olduğunda beni cezalandırır.
 Ara sıra Hiçbir zaman Her zaman

Teşekkür ederiz

KAYNAKÇA:

- AKBABA, S., (2004), Psikolojik Sağlığı Koruyucu Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Ankara, Öğreti Yayıncılık
- Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi Cilt 17 Ana Yayıncılık A.Ş.
- ARTHUR I. Gates, A. T. JERSILD, T.R. Mc CONNELL, R. C. CHALLMAN, Eğitim Psikolojisi, Çeviren: Nemci S. Sarı.
- BACANLI, H., (2005), Gelişim ve Öğrenme, Ankara, Nobel Yayıncılık.
- BAŞARAN, İ.E., (2001), Eğitim Psikolojisi, Ankara, Gül Yayınevi.
- BİNBAŞIOĞLU, C., (1996). Eğitim Psikolojisi, Ankara Gül Yayınları.
- EKİZ, D., DURUKAN, H., Eğitim Bilimine Giriş, (2007), İstanbul, Lisans Yayıncılık.
- FENG, Y. (1996). Some thoughts about applying constructivist theories to guide instruction, computers in school, 12, (3) 7-84.
- KAPTAN, F. Ve KORKMAZ, H. (2000). Yapısalcılık (constructivism) kuramı ve fen eğitimi, Çağdaş Eğitim, 265,22-27.
- KESER, Ö. F. ve AKDENİZ, H. R. (2001). Öğrenme ortamı tasarımında mevcut durumun belirlenmesine yönelik bir yaklaşım, yeni bir yolun başlangıcında Türkiye’de fen bilimleri eğitimi sempozyumu, Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 7-8 Eylül, İstanbul, Bildiriler kitapçığı s:528-534.
- KESER, Ö. F. ve AKDENİZ, A. R. (2002). Öğretimde öğrenme ortamını etkileyen faktörler, 2000’li yıllarda lise eğitimine çağdaş yaklaşımlar sempozyumu, Kültür Üniversitesi ve Kültür Eğitim Kurumları, 8-9 Haziran İstanbul.
- KURTMAN, E., UZMAN, E., (2007), Eğitim Psikolojisi, İstanbul, Lisans Yayıncılık.
- KÜÇÜKAHMET, L., (2003), Sınıf Yönetimi, Ankara, Nobel Yayıncılık.

- LORSBACH, A. W. ve JINKS. L. (1999). Self efficacy theory and learning environment research, *learning environments research*, 2, 157-167.
- MCRORBIE, C. J. ve THOMAS, G. P. (2001). Changing the learning environment to enhance explaining and understanding in a year 12 chemistry classroom, *Learning environments research*, 3, 209-227.
- PERKINS, D. N., *Minds in the 'Hood*, Brent G., Wilson (Ed.), 'constructivist learning environments : Case studies in instructional design, USA, Educational Technology Publications.
- SENEMOĞLU, N., (2005), *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*, Ankara, Gazi Kitabevi.
- SMERDAN, B. A. ve BURKAM, D. T. (1999). Access to constructivist and didactic teaching: Who gets it? Where is it practiced?, *teachers collage record*, 101, (1)5-34.
- ŞİŞMAN, M., (2006), *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- ŞİŞMAN, M., TURAN, S. ve diğerleri, (2004), *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- TERRY, J. S. (2001). *Understanding trust: A phenomenological experience in constructivist education*, Unpublished doctoral dissertation, University of Hudson, USA.
- WILSON, G. B. (1996). *What is the constructivist learning environment?*, Brent G. Wilson (Ed.), *constructivist learning environments: Case studies in instructional design*, USA, Educational Technology Publications.